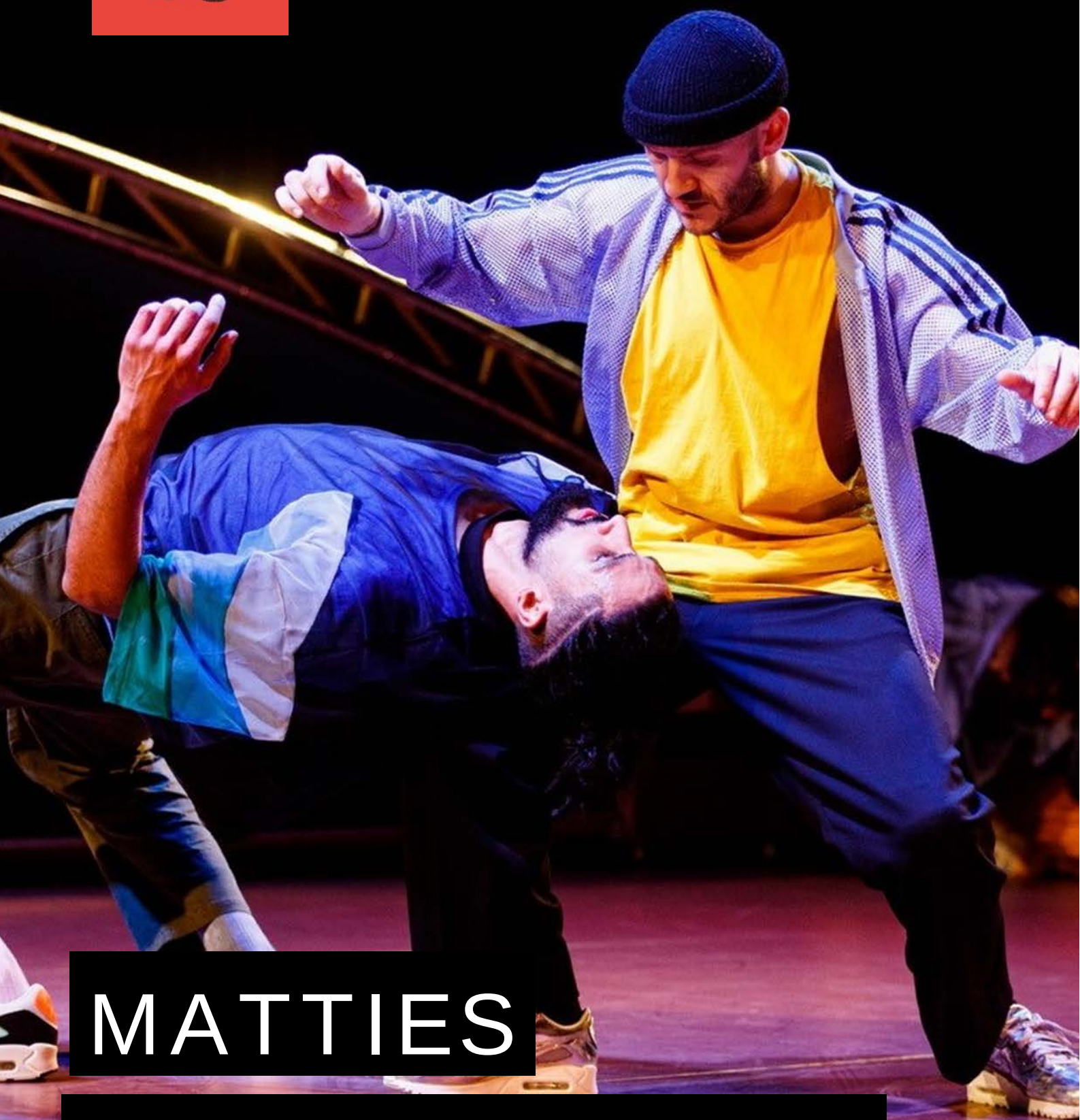

MATTIES

DOCENTENHANDLEIDING

Beste docent,

Binnenkort zie je met de klas de voorstelling **Matties** van Danstheater AYA. Onze ervaring is dat leerlingen met meer aandacht en plezier naar een voorstelling kijken als ze vooraf over thema's uit de voorstelling hebben nagedacht en bekend zijn met wat ze op het toneel gaan zien.

Bij de voorstelling hoort een lesbrieft met voorbereidende opdrachten, een introductiefilm en suggesties voor een nagesprek. De voorbereidende les kan in ongeveer 50 minuten gedaan worden. Als opdrachten meer tijd kosten kun je ook kiezen voor de meest relevante opdrachten voor jouw leerlingen. Kijk in ieder geval de introductiefilm.

De handleiding en de lesbrieft beginnen met inleidende informatie. Leerlingen kunnen deze informatie aan het begin van de les zelf doornemen of je kunt dit met hen doen. In de handleiding vind je de opdrachten zoals deze ook in de lesbrieft zijn opgenomen. In de rode kaders vind je extra informatie bij het geven van de les.

De handleiding bestaat uit:

- Inleiding voor docenten	3
- Les voor het voorstellingsbezoek:	
- Introductie: 'The making of' Matties	4
- Opdracht 1: Warming up	6
- Opdracht 2: Vrienden	7
- Opdracht 3: Kijken naar een (dans)voorstelling	10
- Les na het voorstellingsbezoek: Nagesprek	12
- Bijlage 1	13
- Colofon	14

Als je vragen hebt over het lesmateriaal kun je altijd contact opnemen via: anne@aya.nl of 020-3868574.

Wij wensen jou en je leerlingen veel plezier met de lesbrieft en de voorstelling!

Hartelijke groet,

Anne Vermeegen
Educatie Danstheater AYA

Inleiding voor docenten

Over de voorstelling

Voor pubers zijn vriendschappen ontzettend belangrijk. In **Matties** zitten de dansers in een spagaat tussen de vele gezichten van vriendschap. Schakelend tussen hun eigen onzekerheden en de dynamiek van de groep. Wie zoekt er toenadering en wie wordt buitengesloten?

Over Danstheater AYA

AYA maakt brutaal danstheater voor jongeren. Directe en energieke voorstellingen waarin taboes niet worden geschuwd. Wies Bloemen is de oprichter, artistiek leider en choreograaf van Danstheater AYA.

Naar het theater

Misschien hebben niet al je leerlingen ervaring met theaterbezoek. Daarom is het belangrijk met hen te bespreken hoe het er in het theater aan toegaat. Zo kan de kennismaking met het theater een positieve ervaring zijn die hopelijk bijdraagt aan een blijvende interesse.

In de lesbrief voor de leerlingen staan enkele theaterregels genoemd. Bij het bespreken van de regels kan het helpen je leerlingen de volgende vragen voor te leggen:

- Wat is het verschil tussen kijken naar een film en een theatervoorstelling?
- Welke regels zou jij bedenken voor het publiek?

Theaterregels

- Je mag reageren op de voorstelling, maar doe dit zachtjes, zodat je het medepubliek en de spelers niet stoort.
- Op tijd aanwezig zijn.
- Mobiele telefoons uit.
- Geen jassen, tassen, petten in de zaal.
- Geen etenswaren, snoep, drinken en kauwgom in de zaal.
- Blijf tijdens de voorstelling op je plek zitten.

Tip

Geef leerlingen, als dit mogelijk is, de opdracht hun mobiel in hun kluisje op school achter te laten. Dit geeft hen rust tijdens het kijken van de voorstelling.

Les voor het voorstellingsbezoek

LEERDOEL: Leerlingen voorbereiden op het voorstellingsbezoek door hen bekend te maken met de spelers, de thematiek en de vorm (montage) van de voorstelling. Daarnaast is het fijn als de theaterregels met leerlingen besproken worden.

BENODIGDHEDEN: Introductiefilm bij de voorstelling **Matties**

Introductie

Matties gaat over het vinden van je plek op school. Hoor je erbij? Wie is jouw vriend? En wat doe je als je er niet bij hoort?

Montage voorstelling

De voorstellingen van Danstheater AYA zijn vaak 'montagevoorstellingen'. De voorstelling bestaat uit scènes rondom een thema. De scènes ontstaan doordat de dansers en choreograaf tijdens de repetities improviseren. De improvisaties worden uitgewerkt tot volledige scènes. Er wordt door de choreograaf Wies Bloemen goed nagedacht over de volgorde waarin de verschillende scènes achter elkaar worden gezet (gemonteerd), zo ontstaat de voorstelling.

Even voorstellen

De voorstelling wordt gedanst door Ali, Alicia, Isabelle, Marko. In de voorstelling dansen en vertellen ze over situaties die ze zelf meegemaakt hebben. Het concept en de choreografie zijn van Wies Bloemen, de artistiek leider van Danstheater AYA. In het making of filmpje hieronder stellen ze zich aan je voor!

De anderen

Ali, Alicia, Isabelle, Marko dansen en spelen in deze voorstelling. De teksten en de dans hebben ze zelf gemaakt. Het concept en de regie zijn van Wies Bloemen. Wies is de artistiek leider van Danstheater AYA. Tijdens het maken wordt Wies door verschillende mensen geholpen. Monique is de dramaturg van de voorstelling, samen met Wies zoekt zij naar de lijn in het verhaal. Anne maakte als co-choreograaf twee dansen en repeteerde met de dansers. Nikolaï maakte en zocht de muziek bij de scènes. Erik bedacht het licht en het decor. Tijdens de voorstelling zorgen Yannick en Nick achterin de zaal ervoor dat de spelers mooi belicht en goed verstaanbaar zijn.

Filmpje! (3,5 min)

In 'The making of' zie je de dansers, druk aan het werk tijdens de repetities.

Klik op de play button hieronder of op [deze link >>](#)

© Constantin Trommlitz

Opdracht 1. WARMING UP (5 minuten)

LEERDOEL: Leerlingen maken door zelf te bewegen kennis met wat ze gaan zien en ervaren dat bewegen fijn is om je hoofd leeg te maken.

EXTRA INFORMATIE: In het dagelijks leven wordt er vaak gevraagd je gevoel te onderdrukken, 'normaal te doen' en je aan te passen. Ook op school is er veel aandacht voor ratio, denken en beslissen vanuit je hoofd. In theater en dans wordt er vanuit het lichaam gewerkt. Grote emoties als vreugde, verdriet, woede en angst worden in lichaamstaal verbeeld, zodat je het kan 'voelen' in plaats van begrijpen. Ook muziek werkt op dit gevoelsniveau.

Genoeg gezeten, tijd om in beweging te komen! Op school is er veel aandacht voor ratio, denken en beslissen vanuit je hoofd. In theater en dans wordt er vanuit het lichaam gewerkt. Beweging maakt je hoofd leeg en geeft je energie, dat ga je in de voorstelling zien. Maar wij vinden het belangrijk dat je dit ook zelf ervaart.

De voorstelling Matties gaat over vriendschap. Maar wat maakt iemand tot jouw vriend? Soms voel je je op je gemak bij mensen en soms weet je je geen houding te geven. Onder leiding van jullie docent doe je de volgende oefening:

- Sta op uit je stoel.
- Draai naar degene die naast je staat, je staat nu met de gezichten naar elkaar toe. Zorg dat er ruim een meter tussen jullie in is.
- Maak, om de beurt, een beweging die je vaak maakt. Als je niet zo goed weet wat je vaak doet, heeft je klasgenoot misschien een suggestie. Het is de bedoeling bewuster van je lichaam te worden, niet om elkaar voor schut te zetten. Wees dus aardig voor elkaar!
- De ander doet de beweging na. Wissel van beurt.
- Maak nu een beweging die niet je niet vaak maakt (dit voelt misschien een beetje ongemakkelijk).
- Probeer met je hele lichaam bewegingen te maken, dus niet alleen je arm of been gebruiken.
- De ander doet de bewegingen na. Wissel van beurt.

Nu iedereen warm is kan de les beginnen!

© Sjoerd Derine

© Menno van der Meulen

Opdracht 2. VRIENDEN (20 min)

LEERDOEL: leerlingen maken kennis met het thema van de voorstelling.

EXTRA INFORMATIE:

Opdracht 2a. leerlingen gaan in deze oefening in tweetallen in gesprek. Kijk of het de leerlingen lukt in gesprek te raken. Help ze zo nodig op weg. Als het gewenst is kun klassikaal afsluiten en bespreken wat de conclusie van de vragen in de verschillende tweetallen zijn.

b. De leerlingen schrijven een elfje over zichzelf. Neem de regels voor het elfje met de leerlingen door. Een elfje is een gedicht van elf woorden. De eerste regel: één woord, de tweede regel: twee woorden, de derde regel: drie woorden, de vierde regel: vier woorden en de vijfde regel: één woord.

Het belangrijkste bij een elfje is dat leerlingen niet te veel na denken over wat mooi en goed is, laat hen het eerste opschrijven wat bij hen opkomt. Dit mogen per zin ook eerst meerdere woorden zijn, om vervolgens het beste woord uit te kiezen.

Als leerlingen willen mogen ze hun elfje aan de klas voorlezen.

Matties gaat over vriendschap. In de voorstelling zijn de dansers als ze dansen vaak verbonden met elkaar, maar ze vertellen ook over de momenten in hun leven dat ze er niet bij hoorden.

a. Maak tweetallen. Samen ga je in gesprek over vriendschap. Praat over de volgende vragen:

- Wat is vriendschap?
- Heb je al je hele leven dezelfde vrienden of wisselen vriendschappen? Weet je hoe dit komt?
- Moet je op elkaar lijken om vrienden te kunnen zijn?
- Kunnen anderen invloed uitoefenen op jouw vriendschappen?
- Wanneer vind jij iemand een goede vriend? En wat zijn de drie beste vriendschapskwaliteiten?
- Ben je zelf een goede vriend? Waarom?
- Hebben vrienden wel eens ruzie? Hoe gaat dat dan?
- Soms lukt het niet om vrienden te maken. Wat kan je doen als je buiten een groep valt?

Nadat jullie in tweetallen de vragen hebben besproken mogen jullie met de klas delen waar jullie op uitgekomen zijn.

b. In de vorige opdracht heb je nagedacht over vriendschap, hier ga je nu een elfje over schrijven.

ELFJE

Een kort gedicht van elf woorden. De eerste regel: één woord, de tweede regel: twee woorden, de derde regel: drie woorden, de vierde regel: vier woorden en de vijfde regel: één woord. Denk bij het schrijven niet te veel na, gebruik het eerste wat bij je opkomt. Er bestaan geen foute elfjes!

Vul in bijlage 1 het elfje in. De eerste regel begint met je naam, in de tweede regel zet je twee woorden over wat vriendschap voor jou betekent, in de derde regel de beste vriendschapskwaliteiten en in de vierde regel wat jou tot een goede vriend(in) maakt. Tot slot beschrijf je jezelf in één woord. Als voorbeeld zie je hier een elfje over de voorstelling **Matties**.

Matties

Dans, samen

Hoor ik erbij?

Wie is voor mij?

Vriend

© Menno van der Meulen

Opdracht 3. KIJKEN NAAR EEN (DANS)VOORSTELLING (15 min)

LEERDOEL: Leerlingen krijgen handvatten om de voorstelling te bekijken en begrijpen.

EXTRA INFORMATIE: Leerlingen denken vaak dat het bij het bezoeken van een voorstelling gaat om het 'verhaal', terwijl er zoveel meer te zien is op het toneel. Daarnaast kun je een voorstelling ook gewoon mooi vinden of geraakt worden. In Matties wordt een groot gedeelte van het verhaal in dans verteld. Lichaamstaal is voor de meeste mensen heel duidelijk, een boos gezicht kan iedereen interpreteren. Een verhaal uit beweging lezen kan wat oefening vergen. In deze oefening gaan leerlingen hiermee aan de slag.

In opdracht 3a wordt in de klas geoefend met kijken. In de opdracht wordt leerlingen gevraagd na te denken over wat ze zien. Bespreek klassikaal de uitkomsten van de tweetallen.

Opdracht 3b is een voorbereiding op de nabespreking. Je kunt de tweetallen uit opdracht 3a de opdracht geven allemaal ergens anders op te letten. Twee of drie tweetallen kunnen op hetzelfde element letten, deze vind je onderstaand. In de lesbrief staat een beknopte beschrijving van hoe leerlingen een scène kunnen onthouden en waar ze op kunnen letten. Onderstaand wat meer informatie, dit kun je leerlingen mondeling meegeven.

Wat doet de voorstelling met je?

- Als je terugdenkt aan de voorstelling welk moment zie je dan voor je? Wat gebeurde er?
- Was er iets in de voorstelling wat je mooi vond, waarom je moest lachen of waarover je je hebt verbaasd? Was er iets wat je raakte?

Welke elementen werden in de voorstelling gebruikt?

- Dansstijl (bijv. Heb je verschillende dansstijlen kunnen herkennen? Zo ja welke dan?)
- Beelden de dansers verschillende dingen uit? Heb je bijvoorbeeld emoties herkend? Zo ja, wat dan?
- Licht (bijv. Wat voor licht werd er gebruikt, veranderde dit en waarom?)
- Muziek (bijv. Wat is de rol van muziek in deze voorstelling? Wat voor muziek heb je gehoord en waarom werd, denk je, die muziek gebruikt?)
- Kostuums (bijv. waarom denk je dat er voor deze kostuums is gekozen?)

Opdracht 3c. Het gaat bij kunst vaak over mooi en lelijk, maar wat is dat eigenlijk en wie bepaald dat. Ga hierover met de klas in gesprek.

BENODIGDHEDEN: Foto bij de opdracht.

Als je naar een voorstelling kijkt kun je natuurlijk letten op het verhaal, dat doe je vaak automatisch. Maar er is nog zoveel meer te zien! De manier waarop iemand danst bijvoorbeeld of de muziek, het licht, het decor en de kostuums. Vind je iets mooi of juist niet mooi? Denk je nog wel eens terug aan de voorstelling?

- a. Naar verschillende elementen van een voorstelling kijken, kun je oefenen door een foto te bekijken en te bedenken wat je allemaal ziet. Onderstaand zie je een foto van een scène van Matties. Maak tweetallen, bekijk onderstaande foto en bespreek onderstaande de vragen.

© Menno van der Meulen

- Wat zie je?
- Wat zijn ze aan het doen?
- Wat is hun relatie? En hoe zie je dat?
- Hoe zouden de dansers zich voelen ten opzichte van elkaar? (bijvoorbeeld blij, boos, samen of juist niet)
- Welke muziek past bij de foto's?

- b. De oefening met het kijken naar de foto, ga je ook tijdens de voorstelling doen. Onthoud een moment of een scène die je het meeste aansprak tijdens de voorstelling. Bedenk voor jezelf wat er allemaal te zien is aan dans, decor, licht en sfeer. In de voorstelling is ook veel te horen. Welke rol speelt muziek in deze voorstelling? Na de voorstelling gaan jullie met elkaar in de klas bespreken wat je gezien hebt.
- c. Vaak gaat het bij kunst en ook bij dans over wat mooi of lelijk is. Maar waarom vinden mensen eigenlijk iets mooi of lelijk? Heb je hier weleens over nagedacht? Komt het doordat een scène of kunstwerk je raakt of omdat je het herkent? In de klas kunnen jullie hierover in gesprek gaan.

Les na het voorstellingsbezoek

LEERDOEL: Leerlingen zien vaak veel meer dan ze zelf beseffen. Door de voorstelling met hen na te bespreken wordt dit duidelijk en wordt een theaterervaring steeds rijker.

EXTRA INFORMATIE:

Een voorstelling zien is in de eerste plaats een individuele ervaring. Wat je raakt, wat je mooi of lelijk vindt en welke dansers je aanspreken, is voor iedereen anders. Bij het nagesprek is het van belang leerlingen vrij te laten spreken over hun theaterervaringen. Er bestaan geen goede of foute antwoorden op de vragen die je ze stelt, ieder antwoord is in principe goed. Je kunt wel van de leerlingen vragen waarom ze iets vinden.

Opdracht 1. Je kunt de voorstelling algemeen in de klas nabespreken aan de hand van de vragen in de eerste opdracht.

Opdracht 2. In de voorbereidende les hebben de leerlingen geoefend met kijken. Er zijn duo's gemaakt die naar verschillende elementen van de voorstelling hebben gekeken. Vraag de duo's wat ze hebben gezien. Hebben ze één moment onthouden of hebben ze de kijkopdracht de hele voorstelling gedaan?

Jullie hebben naar **Matties** van Danstheater AYA gekeken. Wij hopen dat jullie een mooie voorstelling hebben gezien.

Opdracht 1. ALGEMENE NABESPREKING

Als je naar het theater bent geweest of een voorstelling online hebt gezien is het goed om hier met elkaar over na te praten. Iedereen ziet andere dingen en zo beleef je de voorstelling eigenlijk nog een keer!

- **Matties** is een dansvoorstelling. Wat is het verschil met een theatervoorstelling, denk je?
- De voorstelling gaat over vriendschap. Vind je dit een goed onderwerp voor een voorstelling? Waarom?
- In de voorstelling wordt veel gedanst, is er een speciale beweging die je je herinnert? Welke?
- Als jij de choreograaf van de voorstelling zou zijn, zou je dan iets willen veranderen aan de voorstelling?
- Wat vond je van de muziek in de voorstelling? Vond je deze bij de voorstelling passen? Waarom?
- Wat voor kleren hadden de dansers aan? Vond je dat bij de voorstelling passen?
- Wat vond je van het decor?
- Riep de voorstelling gevoel bij je op? Zo ja wat dan en wanneer? Bijvoorbeeld vreugde, woede, afkeer of onmacht.

Opdracht 2. NABESPREKING MOMENT OF SCÈNE

In de voorbereidende les hebben jullie in tweetallen de opdracht gekregen een scène of moment te onthouden dat je aansprak. Kom weer bij elkaar in je tweetal en bespreek met elkaar wat jullie onthouden hebben. Vertel elkaar waarom dit moment indruk maakte en wat je gezien hebt. Je kunt de onderstaande vragen gebruiken om jouw moment te bespreken.

Wat deed de voorstelling met je?

- Als je terugdenkt aan de voorstelling welk moment zie je dan voor je? Wat gebeurde er?
- Was er iets in de voorstelling wat je herkenbaar vond, waarom je moest lachen of waarover je je hebt verbaasd? Was er iets wat je raakte?

Welke elementen werden in de voorstelling gebruikt?

- Dansstijl: bijv. Heb je verschillende dansstijlen kunnen herkennen? Zo ja welke dan?
- Beelden de dansers verschillende dingen uit? Heb je bijvoorbeeld emoties herkend? Zo ja, wat dan?
- Licht: bijv. Wat voor licht werd er gebruikt, veranderde dit en waarom?
- Muziek: bijv. Wat voor muziek heb je gehoord en waarom werd, denk je, die muziek gebruikt?
- Kostuums: bijv. Waarom denk je dat er voor deze kostuums is gekozen?

Let op! Jullie kunnen verschillende dingen gezien hebben. In het theater is er geen goed of fout. Het gaat om wat JIJ gezien hebt. Wel is het belangrijk om na te denken over waarom je iets vindt.

© Menno van der Meulen

BIJLAGE 1:

Je naam:

Vriendschap is:

Een goede vriend(in):

Ik ben een goede
vriend(in) omdat:

Mezelf in één woord:

Colofon

© Dit is een uitgave van Danstheater AYA

Inhoud lesmateriaal: Anne Vermeegen

Foto's: Sjoerd Derine en Menno van der Meulen

Beeld voorkant: Menno van der Meulen

Film - the making of Matties: Blij Ei Media

Danstheater AYA, Contactweg 42H , 1014 AN Amsterdam

t: +31(0)20 386 85 74, e: info@aya.nl

Danstheater AYA ontvangt structurele ondersteuning van het Ministerie van OC&W.

WWW.AYA.NL